

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проєкту Закону України «Про внесення змін до Сімейного кодексу України щодо врегулювання питання стягнення аліментів бабою або дідом в інтересах внуків»

1. Обґрунтування необхідності прийняття законопроєкту.

В умовах сучасних соціально-економічних викликів, а також у зв'язку з наслідками збройної агресії проти України, значна кількість дітей фактично проживає разом із бабою та дідом, які здійснюють їхнє утримання та виховання.

Часто такі діти залишаються без належного матеріального забезпечення з боку батьків, що порушує їхнє право на достатній рівень життя.

Водночас чинне законодавство не містить чітко визначеного механізму реалізації бабою та дідом права на звернення до суду з позовом про стягнення аліментів.

Це призводить до неоднозначного застосування норм судами та створює додаткові процесуальні бар'єри для захисту прав дитини. У ряді випадків баба та дід, фактично забезпечуючи дитину, позбавлені можливості оперативно захистити її майнові інтереси в судовому порядку.

Відсутність законодавчої визначеності у цьому питанні суперечить принципу забезпечення найкращих інтересів дитини. Крім того, це створює ситуації, коли діти фактично залишаються без належного фінансового утримання через формальні юридичні перепони. Запропоновані законопроєктом зміни спрямовані на усунення таких прогалин та підвищення ефективності механізмів захисту прав дитини.

Законопроєкт враховує сучасну судову практику, відповідно до якої фактичні обставини проживання дитини мають пріоритет над формальним статусом представництва.

Його прийняття забезпечить належну реалізацію принципу доступу до правосуддя для осіб, які фактично здійснюють догляд за дитиною. Водночас законопроєкт сприятиме зменшенню навантаження на органи опіки та піклування, оскільки не вимагатиме обов'язкового оформлення відповідного статусу.

Прийняття акта дозволить уніфікувати підходи судів при розгляді відповідних категорій справ. Це, у свою чергу, сприятиме формуванню сталої та передбачуваної правозастосовної практики.

2. Мета та завдання прийняття законопроєкту.

Метою та завданням законопроєкту є забезпечення належного захисту прав та законних інтересів дітей шляхом надання бабі та дідові права на звернення до суду з вимогами про стягнення аліментів у разі їх фактичного утримання внуків.

3. Загальна характеристика й основні положення законопроєкту.

Пропонується положення Сімейного кодексу України нормами, які надають право бабі і діду, з якими проживають малолітні, неповнолітні або повнолітні непрацездатні внуки, звертатися до суду з позовом про стягнення аліментів на утримання внуків незалежно від встановлення опіки чи піклування над нею.

4. Стан нормативно-правової бази у зазначеній сфері правового регулювання.

У зазначеній сфері правового регулювання діє Сімейний кодекс України.

5. Фінансово-економічне обґрунтування.

Реалізація законопроекту не потребуватиме додаткових витрат з Державного бюджету України.

6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків прийняття акту.

Прийняття законопроекту сприятиме посиленню захисту майнових прав дітей, підвищенню рівня забезпечення дітей, які фактично виховуються бабою та дідом. Сприятиме зменшенню кількості випадків ухилення батьків від виконання обов'язку щодо утримання дітей та формування єдиної судової практики у відповідній категорії справ.

Народні депутати України

